

DOI: 10.58423/2786-6742/2025-11-179-193

УДК: 338.439.5:330.341.1(477)

Наталія СКОПЕНКО

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки праці та менеджменту,
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Національний університет харчових технологій,
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0003-4540-3455](https://orcid.org/0000-0003-4540-3455)

Scopus ID: [41262502500](https://orcid.org/41262502500)

e-mail: skopnata67@gmail.com

(Corresponding author)

Ірина СЕВЕРИНА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємства
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0002-6112-8265](https://orcid.org/0000-0002-6112-8265)

Scopus ID: [57486479400](https://orcid.org/57486479400)

Микола ВОЗНЮК

аспірант кафедри економіки праці та менеджменту,
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Національний університет харчових технологій
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0009-0005-1468-4807](https://orcid.org/0009-0005-1468-4807)

СТАН МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. Ринок молока та молочної продукції в Україні залишається ключовим елементом національної продовольчої безпеки. Забезпечення населення молочними продуктами високої якості є важливою умовою збереження здоров'я нації. Метою даного дослідження є всебічне вивчення поточного стану, основних тенденцій і перспектив розвитку ринку молока та молочних продуктів в Україні, а також ідентифікація інноваційних напрямків діяльності молокопереробних підприємств для забезпечення їх конкурентоспроможності. Предметом дослідження виступає сукупність економічних відносин і управлінських рішень, що формують стратегії функціонування та розвитку підприємств молочної промисловості.

Методологія дослідження ґрунтується на системному, факторному та порівняльному підходах, що дозволило оцінити динаміку виробництва молочної продукції, зовнішньоекономічні орієнтири та напрями інноваційного розвитку.

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Виявлено, що функціонування підприємств молочної галузі ускладнюється нестабільністю сировинної бази, коливанням цін, високим рівнем конкуренції та негативним впливом воєнних дій на виробничі потужності й логістичні ланцюги. Підкреслено, що стійкий розвиток забезпечується впровадженням інноваційних технологій, модернізацією виробничих потужностей, розширенням асортименту продукції з високою доданою вартістю та активізацією експортної діяльності. Простежується тенденція до зростання кількості підприємств, що орієнтуються на інновації та дотримання міжнародних стандартів якості.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх застосування підприємствами для формування стратегій розвитку, органами державного управління – для вдосконалення інструментів підтримки агропромислового комплексу.

У висновках наголошено, що забезпечення ефективного розвитку підприємств молочної галузі потребує системного поєднання ринкових механізмів та державного регулювання, стабілізації сировинної бази, залучення інвестицій і підтримки інноваційних проєктів, а формування стратегій розвитку можливе лише за умов врахування глобальних викликів та інтеграційних процесів.

Ключові слова: молокопереробна промисловість, молочна галузь, інновації, фактори впливу, тенденції розвитку, динаміка виробництва, ринок молока та молочної продукції.

JEL Classification: Q13, Q18, L66, L11

Absztrakt. A tej és tejtermékek piaca Ukrajnában továbbra is kulcsfontosságú eleme a nemzeti élelmiszebiztonságnak. A lakosság magas minőségű tejtermékekkel való ellátása fontos feltétele a nemzet egészségének megőrzésének. A jelen tanulmány célja a tej- és tejtermékek piacának jelenlegi helyzetének, főbb tendenciáinak és fejlődési kilátásainak átfogó vizsgálata Ukrajnában, valamint a tejfeldolgozó vállalkozások versenyképességének biztosítását szolgáló innovatív tevékenységi irányok azonosítása. A kutatás tárgya az a gazdasági kapcsolatok és vezetői döntések összessége, amelyek a tejipari vállalkozások működési és fejlesztési stratégiáit alakítják.

A kutatás módszertana szisztematikus, tényezőalapú és összehasonlító megközelítéseken alapul, ami lehetővé tette a tejtermékek gyártásának dinamikájának, a külgazdasági orientációknak és az innovatív fejlesztés irányainak értékelését.

Megállapítást nyert, hogy a tejipari vállalkozások működését a nyersanyag-bázis instabilitása, az áringadozások, a magas versenynyomás, valamint a háborús cselekmények termelési kapacitásokra és logisztikai láncokra gyakorolt kedvezőtlen hatása egyaránt nehezíti. Kiemelésre került, hogy a fenntartható fejlődést az innovatív technológiák bevezetése, a termelőkapacitások modernizációja, a magas hozzáadott értékű termékek választékának bővítése, valamint az exporttevékenység élénkítése biztosítja. Megfigyelhető a tendencia, hogy növekszik azon vállalkozások száma, amelyek az innovációra és a nemzetközi minőségi standardok betartására helyezik a hangsúlyt.

A kapott eredmények gyakorlati jelentősége abban rejlik, hogy azokat a vállalkozások felhasználhatják fejlesztési stratégiáik kialakításához, míg az állami irányító szervek az agrár-ipari komplexum támogatási eszközeinek fejlesztésére alkalmazhatják.

A következtetések hangsúlyozzák, hogy a tejipari vállalkozások hatékony fejlődésének biztosítása a piaci mechanizmusok és az állami szabályozás rendszerszintű összehangolását, a nyersanyag-bázis stabilizálását, az investíciók bevonását, valamint az innovációs projektek támogatását igényli. A fejlődési stratégiák kialakítása pedig csak akkor lehetséges, ha figyelembe veszik a globális kihívásokat és az integrációs folyamatokat.

Kulcsszavak: tejfeldolgozó ipar, tejipar, innovációk, befolyásoló tényezők, fejlődési tendenciák, termelési dinamika, tej- és tejtermékek piaca.

Abstract. The dairy and milk products market in Ukraine remains a key component of national food security. Ensuring access to high-quality dairy products is crucial for maintaining public health. The purpose of this study is to comprehensively examine the current state, key trends, and

development prospects of the milk and dairy market in Ukraine, as well as to identify innovative directions for the activities of dairy processing enterprises to enhance their competitiveness.

The subject of the study is the set of economic relations and managerial decisions that shape the strategies of functioning and development within the dairy industry.

The research methodology is based on systematic, factor, and comparative approaches, which made it possible to evaluate production dynamics, foreign trade orientations, and innovation-driven development.

The findings reveal that the operation of dairy enterprises is complicated by instability in the raw material base, price fluctuations, intense market competition, and the negative impact of military actions on production capacities and logistics chains. The study emphasizes that sustainable development in the sector depends on the implementation of innovative technologies, modernization of production facilities, diversification of high-value-added products, and increased export activity. A clear trend is observed toward the growth of enterprises focused on innovation and compliance with international quality standards.

The practical significance of the results lies in their applicability for enterprise-level strategy development and for public authorities seeking to improve support tools for the agro-industrial sector.

The conclusions highlight that the effective development of the dairy industry requires a systemic combination of market mechanisms and state regulation, stabilization of the raw material base, attraction of investment, and support for innovation projects. Strategic planning must also take into account global challenges and integration processes.

Keywords: dairy processing industry, dairy sector, innovation, influencing factors, development trends, production dynamics, milk and dairy products market.

Постановка проблеми. Ринок молока та молочної продукції в Україні є складною економічною системою, що поєднує аграрний сектор, переробну промисловість та споживчий попит. Його розвиток визначається не лише внутрішніми структурними чинниками, а й зовнішніми макроекономічними та геополітичними впливами, що створюють умови для високої динамічності та непередбачуваності. Сучасні тенденції у світовій та національній молочній галузі вимагають від підприємств впровадження інноваційних технологій, адаптації до змін ринкових умов та стратегічного управління ресурсами для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності.

В умовах нестабільності та підвищеної конкуренції на ринку молочних продуктів особливе значення набувають питання стратегічного планування, інвестування у розвиток виробництва, активізації інноваційної діяльності, диверсифікації асортименту та управління ризиками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий дискурс навколо ринку молока в Україні є цілеспрямованим і практично орієнтованим: сучасні дослідження поєднують описові огляди, аналітичні доповіді та рекомендації щодо політик поживлення роботи галузі.

Офіційна статистика та галузеві аналітики констатують уповільнення падіння валового виробництва молока у 2024 р. та поступове зміщення пропозиції від домогосподарств до промислових ферм, що має позитивні наслідки для якості сировини й завантаження переробних підприємств [1; 2].

Праці [3-6] фіксують зсув у структурі виробництва: зростання ролі промислових ферм при одночасному скороченні частки домогосподарств у

загальному обсязі сировини. Автори підкреслюють підвищення молочної продуктивності на промислових підприємствах, що супроводжується необхідністю інвестицій у технологічну модернізацію та удосконалення систем якості сировини.

Дослідження українських галузевих аналітичних платформ систематизують структурні зміни попиту й пропозиції: скорочення частки домогосподарств у пропозиції сирого молока; концентрацію переробки; зростання значення стандартів якості та простежуваності; роль експорту щодо балансування внутрішнього ринку в періоди профіциту; відмічають кореляцію внутрішніх цін на сире молоко з європейськими котируваннями масла та сухого молока, що посилюється із поглибленням торговельної інтеграції [2].

Інші автори [7] приділяють увагу проблемам асортиментної політики та якості продукції: наголошується на важливості впровадження єдиних стандартів якості, систем контролю та простежуваності для підвищення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Науковці [8; 9] аналізують зовнішні і внутрішні ризики: коливання цін, тиск імпорту, логістичні обмеження, енергетичну невизначеність та геополітичні ризики, виокремлюють вплив воєнних дій на ланцюги постачання і експортні маршрути.

В дослідженнях підкреслюється, що вплив війни на ланцюги створення вартості проявляється через ризики логістики, енергозабезпечення та інвестиційної активності, але в регіонах відносної безпеки триває модернізація виробничої бази та спроби нарощення експортної присутності (у т.ч. перемовини щодо тарифних квот з ЄС; анонсовані проекти нових або модернізованих ферм) [10; 11].

У ряді робіт [3; 9] обговорюються питання державного регулювання, тарифних механізмів та інструментів підтримки виробника, які можуть пом'якшити циклічні коливання і стимулювати модернізацію. Автори наголошують на балансі між захистом внутрішнього ринку та відкритістю для експорту.

Отже, дослідження ринку молока та молочної продукції в Україні фокусуються на поєднанні довгострокових структурних трендів із викликами воєнного часу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасні умови функціонування молочної галузі України позначені низкою проблем: скороченням поголів'я великої рогатої худоби, нестабільністю цінової політики, посиленням конкуренції з боку імпортованої продукції, а також негативним впливом воєнних дій на виробничу та логістичну інфраструктуру. З огляду на це, дослідження стану, тенденцій та перспектив розвитку ринку молочної продукції є актуальним і необхідним для формування ефективних інноваційних підходів розвитку молокопереробних підприємств для підвищення їх конкурентоспроможності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є комплексний аналіз сучасного стану, структурних тенденцій та перспектив розвитку ринку молока та молочної продукції в Україні та ідентифікація інноваційних напрямків роботи провідних виробників молочної продукції України для забезпечення їх подальшого зростання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молочна галузь відіграє ключову роль в забезпеченні населення базовими продуктами харчування, а отже є важливою складовою формування продовольчої безпеки країни.

На ринку молочної продукції України присутня велика кількість гравців, які пропонують широкий асортиментний ряд продукції, задовольняючи потреби найвимогливіших споживачів. Панування монополістичної конкуренції на ринку молока та молочної продукції сприяє пожвавленню активних дій з боку виробників продукції, що стимулює їх до інноваційної діяльності та розвитку, що проявляється у постійному виведенні на ринок нових, покращених продуктів.

Функціонування підприємств молокопереробної галузі визначається низкою специфічних чинників, серед яких ключовими є: залежність від аграрного сектору та швидкопсувності сировини, що вимагає розвиненої логістики й дотримання холодового ланцюга; сезонність постачання та неможливість довготривалого зберігання молока; висока матеріаломісткість виробництва та чутливість до якості сировини, яка безпосередньо впливає на кінцеву продукцію; комплексний характер виробничого процесу, що передбачає отримання широкого асортименту основної та побічної продукції; підвищені вимоги до якості й безпеки, зумовлені складними та безперервними технологічними процесами; а також необхідність використання різноманітних технологічних схем і спеціалізованого обладнання для забезпечення широкого асортименту молочних виробів.

Одним із ключових чинників забезпечення ефективного функціонування підприємств молочної галузі виступає формування надійної сировинної бази, що дозволяє отримати необхідний обсяг молока-сировини для оптимального завантаження виробничих потужностей.

Це питання залишається актуальним і проблемним для галузі, оскільки простежується стійка тенденція скорочення поголів'я корів (рис. 1), а відповідно й обсягів виробництва молока-сировини (рис. 2).

Така ситуація зумовлює потребу пошуку альтернативних шляхів вирішення проблеми, серед яких можна виокремити створення власних сировинних зон (що потребує значних інвестицій і характеризується тривалим терміном окупності – 5–7 років, роблячи ці проекти малопривабливими для інвесторів) та укладення довгострокових партнерських угод із виробниками молока-сировини на взаємовигідних умовах.

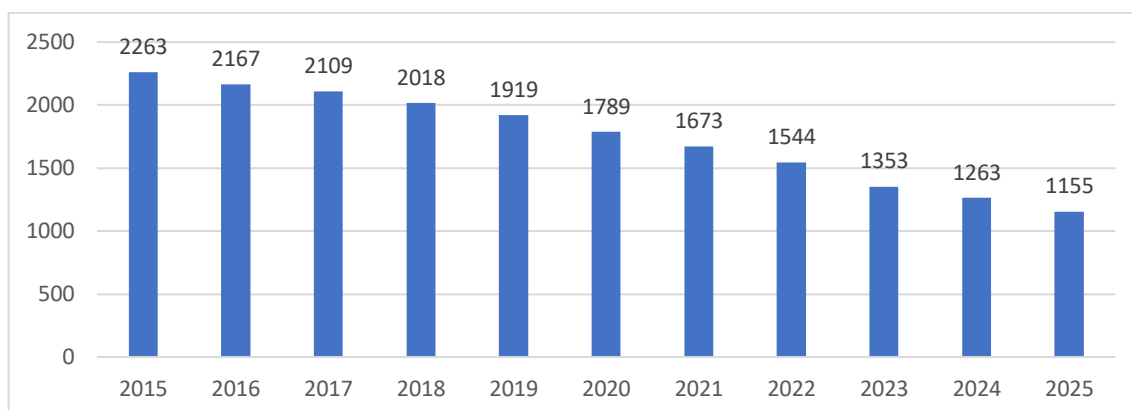

Рис. 1. Динаміка поголів'я корів в Україні у 2015-2025 рр. станом на 1 січня, тис. голів. Джерело: побудовано авторами за даними [12; 13].

Аналіз динаміки поголів'я корів в Україні свідчить про стійку тенденцію до його скорочення. За останнє десятиріччя чисельність корів зменшилася майже удвічі: якщо у 2015 р. вона становила 2,26 млн голів, то у 2025 р. – лише 1,16 млн. Найбільш різке падіння зафіксовано у 2022 р., коли поголів'я скоротилося до 1,54 млн, що значною мірою зумовлено наслідками війни.

До ключових чинників цього процесу належать зростання витрат на корми та ветеринарні послуги, що істотно знизило рентабельність тваринництва. Додатковим негативним впливом стали наслідки пандемії COVID-19 у 2020–2021 рр., яка спричинила подорожчання імпортованих компонентів кормів та посилила кризові явища у дрібних господарствах, тоді як повномасштабне вторгнення 2022 р. призвело до втрат виробничих потужностей у східних і південних регіонах країни.

Скорочення поголів'я корів зумовлює неминуче зменшення загальних обсягів виробництва молока в Україні, адже цей показник прямо залежить від чисельності продуктивної худоби, застосовуваних технологій утримання та рівня ефективності господарювання (рис. 2).

Дані рис.2. ілюструють сталу тенденцію до зменшення виробництва молока: якщо у 2014 р. загальний обсяг складав 11,13 млн т, то у 2024 р. він скоротився до 7,25 млн т, що становить зниження майже на 35% протягом десятиріччя.

Серед позитивних тенденцій варто відзначити зростання обсягів виробництва молока-сировини сільськогосподарськими підприємствами з 24 % від загальної кількості у 2014 р. до 41% – у 2024 р. У промисловому секторі застосовані заходи щодо стабілізації поголів'я та підвищення продуктивності корів забезпечили у 2023-2024 рр. виробництво молока на рівні, що перевищує показники довоєнного 2021 року.

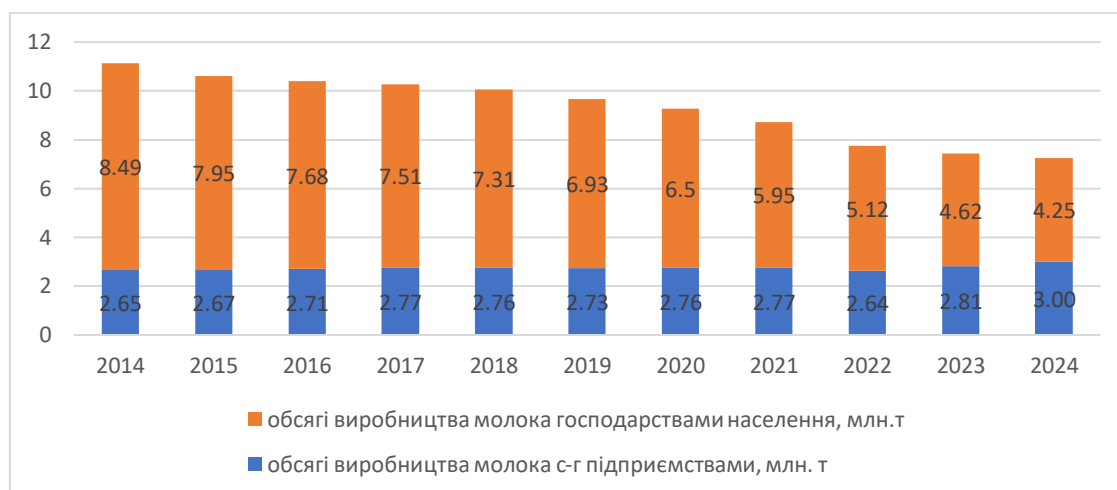

Рис. 2. Обсяги виробництва молока-сировини в Україні різними категоріями господарств, млн.т. Джерело: побудовано авторами за даними [12; 13].

Виробництво молока-сировини на молочно-товарних фермах в Україні обмежується небажанням молокопереробних підприємств закуповувати його за справедливою ціною в умовах зростання витрат фермерів. Унаслідок цього значна частина молока використовується для власних потреб домогосподарств. Водночас особливого значення набуває питання якості сировини, оскільки великі переробні підприємства орієнтовані на закупівлю значних обсягів молока екстра та вищого ґатунків, які можуть забезпечити виключно спеціалізовані великі господарства.

Цінова політика виробників молока-сировини чинить суттєвий вплив на вартість готової продукції молокопереробних підприємств. Середня закупівельна ціна молока екстра ґатунку станом на 5 травня 2025 р. склала 16,12 грн/кг без ПДВ [14]. Діапазон цін на цей ґатунок в господарствах варіюється від 15,50 до 16,50 грн/кг без ПДВ. Вищий ґатунок в середньому коштує 15,93 грн/кг без ПДВ. Ціни на молоко вищого ґатунку коливаються від 15,30 до 16,20 грн/кг без ПДВ. Зростання вартості молока-сировини зумовлене підвищенням цін на корми, що спричиняє збільшення витрат на утримання та догляд за тваринами. Додатковими чинниками виступає подорожчання енергоносіїв та інших ресурсів, що комплексно формує тенденцію до перегляду цінової політики на молочну продукцію.

У межах XVI Міжнародного молочного конгресу, що відбувся 25 жовтня 2024 року, було окреслено ключові загрози розвитку молочних ферм в Україні [15]:

- Кадровий дефіцит, зумовлений мобілізацією чоловіків, які становлять основну робочу силу на фермах (особливо у процесі заготівлі кормів), а також вимушеною міграцією населення з прифронтових і фронтових територій, що спричиняє нестачу кваліфікованих працівників у галузі.

- Втрати у рослинницькому секторі, що є складовою діяльності молочних ферм у забезпеченні власної кормової бази. Руїнування інфраструктури та замінування сільськогосподарських угідь призводять до зниження врожайності та погіршення якості кормів, що не лише підвищує витрати на їх додаткову закупівлю, але й негативно впливає на продуктивність та здоров'я худоби.

- Нестача обігових коштів, що спричинена економічною нестабільністю, зростанням виробничих витрат та обмеженим доступом до фінансування. Це ускладнює своєчасну закупівлю ресурсів, проведення ремонтів та інвестування в модернізацію виробництва, що, у свою чергу, знижує конкурентоспроможність ферм.

Усі зазначені виклики потребують системних заходів державної підтримки, адже тваринництво є одним із ключових елементів продовольчої безпеки та визначальним чинником ефективності діяльності молокопереробних підприємств. Особливістю інвестування у цей сектор є тривалий термін окупності проєктів та невисока рентабельність на початкових етапах, що знижує інвестиційну привабливість галузі. У цьому контексті важливо забезпечити механізми доступного кредитування, державного стимулювання та партнерської взаємодії між державою, молокопереробними підприємствами та сільськогосподарськими виробниками для гарантування населення конкурентоспроможною молочною продукцією.

Також до основних викликів для виробників молочної продукції слід відзначити зниження купівельної спроможності населення та скорочення його чисельності внаслідок міграційних процесів, що негативно впливає на обсяги реалізації. Водночас, незважаючи на складні умови функціонування, молочний ринок України залишається одним із найбільш конкурентних у сегменті FMCG (від англ. Fast Moving Consumer Goods – ринок товарів швидкого обороту, які купуються споживачами для повсякденного використання). На ринку молока й молочної продукції України діє більше 330 підприємств [16], які істотно відрізняються за масштабами виробничих потужностей: приблизно 20% великих компаній забезпечують переробку близько 80% загального обсягу молочної сировини. У структурі молокопереробної галузі лідируючі позиції посідають як вітчизняні виробники, так і транснаціональні корпорації, що здійснюють виробничу діяльність в Україні, тоді як решта ринку поділена між невеликими підприємствами та окремими молокопереробними заводами. При цьому підприємства реалізують різні стратегії розвитку - від орієнтації на широкий асортимент та численні торгові марки до спеціалізації на нішевих продуктах і регіональному охопленні.

Існуючі потужності молокопереробної галузі України є достатніми для забезпечення внутрішнього ринку, проте завантаження заводів становить близько 70 % або менше. Молокопереробні підприємства активно інвестують у модернізацію обладнання, включаючи встановлення сучасних сушарок, усвідомлюючи необхідність повного використання всіх компонентів молока. Україна повністю забезпечує себе молоком та молочною продукцією, а

надлишки, зокрема сухе молоко, суха сироватка, масло та казеїн, орієнтовані на експорт.

Динаміку обсягів виробництва молочних продуктів у грошовому вираженні наведено на рис.3.

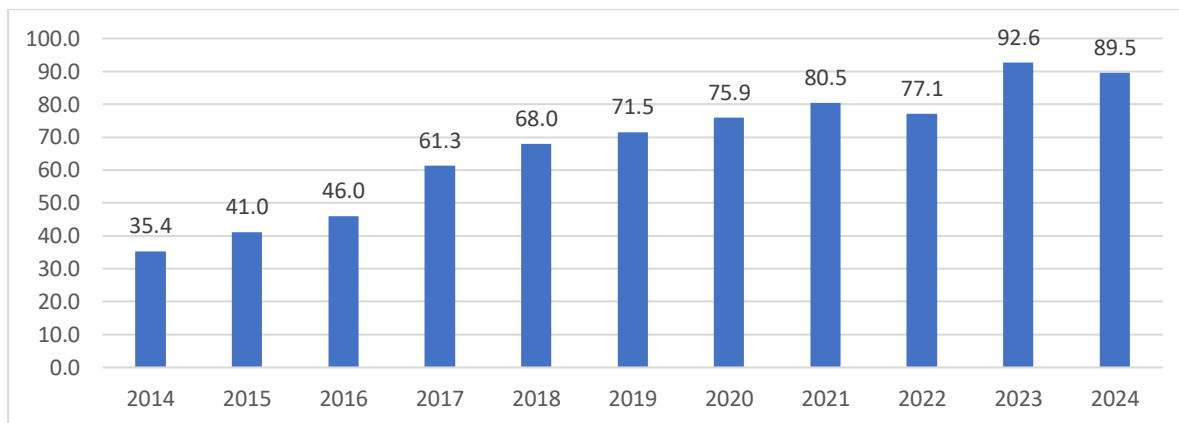

Рис. 3. Обсяги виробництва молочних продуктів в Україні, млн.грн.
Джерело: побудовано авторами за даними [12; 13].

Динаміка обсягів виробництва молочних продуктів у грошовому вираженні відображає як зміни виробничих обсягів, так і цінові коливання на ринку. За даними рис. 3, у 2014–2024 рр. вартість реалізованої продукції зросла з 35,4 до 89,5 млрд грн, демонструючи більш ніж дворазове збільшення. Протягом цього періоду спостерігалася нерівномірна динаміка: інтенсивне зростання – у 2017–2021 рр., коливання – у 2022–2024 рр. Загалом тенденції свідчать про взаємодію виробничих факторів, цінових змін та впливу зовнішніх економічних і соціально-політичних умов на вітчизняному ринку молочної продукції.

Ukrainian Business Award у співпраці з аналітичними партнерами Serpstat, Clarity Project провели системну оцінку найбільших виробників молочної продукції в Україні. Основну увагу приділено ключовим аспектам операційної діяльності, диверсифікації продуктового портфеля, орієнтації на споживача, рівню цифрової активності та впізнаваності на ринку. Загальний підсумковий рейтинг враховує метрики, які відображають як кількісну, так і якісну присутність компаній на ринку [17]:

- ширина асортименту (показник масштабності виробництва);
- кількість видів молочної продукції (наявність усіх ключових категорій продукції дозволяє компаніям бути присутніми на більшості сегментів ринку);
- кількість зареєстрованих торгових марок (показник портфельної диверсифікації);
- індекс клієнтоорієнтованості (показник рівня задоволеності споживачів);
- показник тривалості присутності на ринку (ступінь довіри серед покупців і торгових мереж);

- рівень брендovаних пошукових запитів Google (ефективність комунікаційної стратегії);
- трафік на сайті за три місяці (можливість розширення онлайн-продажів і B2C-комунікацій);
- відсоток позитивних відгуків (сталість сервісу, контроль якості та готовність компаній до зворотного зв'язку);
- представленість у соціальних мережах (робота з онлайн-аудиторією).

За допомогою експертної оцінки було визначено десятку найпотужніших виробників молочної продукції: Молочний Альянс, Террафуд, Комбінат «Придніпровський», Danone, Люстдорф, Молочна компанія «Галичина», Тернопільський молокозавод, Юрія, Старий Порицьк, Галичина, Одеський консервний завод дитячого харчування [17].

Для розуміння стратегічних підходів розвитку молокопереробних підприємств, що увійшли до ТОП-10 виробників 2025, доцільним є аналіз їх інноваційних напрямків діяльності (табл.1).

Таблиця 1.

Основні інноваційні напрямки роботи провідних виробників молочної продукції України*

Підприємство/ Торгові марки	Інноваційні напрямки діяльності
АТ «Молочний Альянс» «Яготинське», «Яготинське для дітей», «Славія», «Пирятин», «Златокрай»	Розвиток спеціалізованої лінійки дитячого харчування. Розширення асортименту функціональними молочними продуктами з доданою цінністю
ТОВ «Терра Фуд» «Ферма», «Тулчинка», «Біла лінія», «Fremialle», «Золотий резерв»	Розширення асортименту безлактозними видами продукції. Розвиток сегменту м'яких сирів – моцарели та фети
ПрАТ «Комбінат Придніпровський» «Злагода», «Любимчик»	Розвиток дитячої групи продукції та функціональних молочних продуктів
Danone «Активія», «Живинка», «ПростоНаше», «Ростишка», «Деліссімо», «Paw Patrol», «Alpro», «Danone». Дитяче харчування представлене ТМ «Nutralon» та «Milupa».	Напрямок клінічного харчування - інноваційні продукти медичного харчування для осіб, що мають певні захворювання (пероральне харчування, зондове харчування, харчування при рідкісних генетичних захворюваннях). Розвиток дитячого спеціалізованого харчування
ТОВ «Люстдорф» «На здоров'я», «Селянське», «Бурьонка», «Green Smile», «Весела Бурьонка», «Смачно Шеф», «Illumination Presents Minions»	Розвиток функціонального харчування та продукції на рослинній основі для веганів, безлактозної продукції
ТОВ «Молочна компанія Галичина» «Галичина», «Галичанське», «ГоКарпати»	Фокус на інноваційні категорії продуктів (йогурти Go Карпати, безлактозні продукти, екзотичні смаки, рослинні напої).

Підприємство/ Торгові марки	Інноваційні напрямки діяльності
ПРАТ «Тернопільський молокозавод» «Молокія»	Запровадження інноваційних продуктів – йогурти з попкорном, солоні йогуртові соуси з овочевими добавками. Розширення асортименту безлактозними видами продукції.
Приватне Акціонерне Товариство «Юрія» «Волошкове поле»	Розширення асортименту безлактозними та функціональними видами продукції, широка лінійка термостатної продукції.
ТОВ «Старий Порицьк» «Старий Порицьк»	Органічна молочна продукція
АТ «Одеський консервний завод дитячого харчування» «Наше молоко»	Вихід у новий сегмент – молочні продукти. Розширення асортименту безлактозними видами продукції.

*Складено авторами на основі даних сайтів молочних підприємств [18-27]

З таблиці 1 можна зробити висновки, що навіть у складні часи, компанії розширюють свій асортимент продукції, запроваджуючи інноваційні види продукції. Останнім часом споживачі концентрують більшу увагу саме на функціональних видах молочної продукції. Популярністю серед споживачів також користуються органічні молочні продукти.

Так, наприклад, господарство «Старий Порицьк» має статус органічного, котрий підтверджений сертифікатами Євросоюзу. З 2014 року продукція пройшла додаткову перевірку за внутрішнім стандартом Швейцарії та отримала сертифікат Bio Suisse. ТОВ «Старий Порицьк» займається рослинництвом, молочним тваринництвом та виробництвом молочної продукції. Компанія випускає 13 найменувань молочної продукції: тверді й розсільні сири, йогурти, масло, кефір, ряжанку, кисломолочний сир, пастеризоване молоко з різним вмістом жиру [26].

Варто відзначити, що посилюється конкуренція на ринку через появу нових гравців, адже використовуючи стратегію диверсифікації підприємства починають працювати в принципово нових сегментах. Таким прикладом може стати АТ «Одеський консервний завод дитячого харчування», яке з червня 2024 року почало свою діяльність на ринку молочних продуктів.

Також потужні компанії, як, наприклад DANONE, крім основних видів молочної продукції та розвитку дитячої групи продукції, фокусуються на вільних нішах, закріплюючи свої позиції в сегменті клінічного харчування (інноваційні продукти медичного харчування для осіб, що мають певні захворювання: пероральне харчування, зондове харчування, харчування при рідкісних генетичних захворюваннях тощо).

Таким чином, попри воєнні та економічні виклики, ринок молочної продукції України у 2025 році характеризується позитивною динамікою розвитку. Він зберігає високий рівень конкуренції: провідні компанії контролюють близько 50–60 % обсягу продажів, проте суттєву нішу займають малі виробники, особливо у сегменті традиційних та фермерських продуктів.

Конкурентна боротьба відбувається переважно за рахунок якості продукції, розширення асортименту (зокрема органічних і функціональних продуктів), гнучкої цінової політики, брендингу та маркетингових стратегій.

Водночас простежується зростання частки підприємств, що орієнтуються на інновації та підвищення стандартів якості, що слугує важливим чинником їхньої ринкової позиції.

Ще одним перспективним напрямком діяльності молокопереробних підприємств є експортна діяльність, що дозволяє розширити ринки збуту та забезпечити стабільне зростання прибутку. Вихід на зовнішні ринки відкриває нові можливості для масштабування виробництва та зміцнення ринкових позицій. У 2024 році Україна збільшила експорт молочних продуктів у натуральних обсягах на 8% проти показника попереднього року - до 117, 73 тис. т і на 14% у грошовому вимірі - до 295,03 млн дол.; обсяги експорту перевищили обсяги імпорту на 4,73 млн дол. [28]. Найбільшими імпортерами української молочної продукції були Польща, Молдова Казахстан, Ізраїль та Нідерланди.

Отже, аналіз ринку молока та молочної продукції України свідчить про поступове відновлення галузі після кризових впливів, зокрема воєнних та економічних. Промислові ферми дедалі більше витісняють домогосподарства у виробництві молока, що позитивно впливає на якість сировини та ефективність переробки. Незважаючи на скорочення поголів'я великої рогатої худоби та коливання цін, ринок зберігає високий рівень конкуренції, а провідні виробники активно впроваджують інновації, розширюють асортимент функціональної, дитячої та органічної продукції, адаптуючи виробництво до потреб споживачів і вимог експорту. Значна роль державного регулювання, підтримки інвестицій та розвитку партнерських моделей між фермерами і переробними підприємствами залишається ключовою для забезпечення стабільного функціонування галузі та підвищення її конкурентоспроможності.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Ринок молока та молочних продуктів в Україні характеризується стійкою конкурентністю та високою концентрацією виробництва: основну частину обсягів переробки забезпечують великі підприємства, тоді як дрібні виробники займають нішеві сегменти. Одночасно ринок перебуває під впливом структурних та економічних викликів, таких як скорочення поголів'я корів, зниження купівельної спроможності населення, сезонність виробництва та обмежений доступ до ресурсів. Для забезпечення сталого розвитку галузі необхідне поєднання державної підтримки, інвестування у модернізацію виробництва та формування партнерських відносин між молокопереробними підприємствами та сільськогосподарськими виробниками, що дозволить стабілізувати постачання сировини, підвищити якість продукції та забезпечити населення конкурентоспроможними молочними продуктами.

Перспективи подальших досліджень доцільно зосереджувати на оптимізації сировинної бази та логістики, впровадженні інновацій і цифрових технологій, оцінці державної підтримки фермерських господарств, розвитку партнерських

моделей між виробниками та переробниками, а також адаптації до змін споживчих пріоритетів і купівельної спроможності населення.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Виробництво основних видів продукції тваринництва у 2024 році. Київ: Держстат України. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.09.2025)
2. Асоціація виробників молока України. Аналітичний огляд ринку молока та молочних продуктів за 2024 рік. Київ: АВМ. URL: <https://avm-ua.org> (дата звернення: 02.09.2025).
3. Донець Л. Я., Родіна О. В., Курбацька Л. М. Тенденції розвитку ринку молока в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 11. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-03-04>
4. Стахурська С. В. Дослідження ринку молочної продукції України. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 2 (13). С. 102–109. DOI: <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.2.11>
5. Можелянська А. Сучасні тенденції та виклики молочної галузі в Україні. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. 2023. № 4 (96). С. 8–11. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsnau.2023.4.2>
6. Асоціація виробників молока України. Молочна карта України-2025: здобутки попри втрати. URL: <https://avm-ua.org> (дата звернення: 02.09.2025)
7. Івашина Л., Бишовець Л., Оліферчук О. Ринок молочної продукції в Україні: асортимент та якість. *Інновації та технології в сфері послуг і харчування*. 2024. № 4 (14). С. 16–24. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.4\(14\).2024.3](https://doi.org/10.32782/2708-4949.4(14).2024.3)
8. Бондаренко В., Омеляненко О. Ринок молока в Україні: загрози та перспективи. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 2. С. 346–351. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-48>
9. Козак О., Грищенко О. Ринок молока і молочних продуктів: світові тенденції розвитку та перспективи для України. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2022. № 308 (4). С. 90–96. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-14>
10. Dairy Industry in Ukraine: Challenges and Opportunities. *Agroberichten Buitenland*. 2024. URL: openknowledge.fao.org/ams.usda.gov/agroberichtenbuitenland.nl (дата звернення: 02.09.2025)
11. The Impact of the War in Ukraine on Agriculture and Food Security. Rome: FAO. URL: <https://fao.org> (дата звернення: 02.09.2025)
12. Комори пусті: з початку року експорт молочної продукції сягнув рекордних показників. *Agroportal*. 2025. URL: <https://agroportal.ua/publishing/analitika/komori-pusti-z-pochatku-roku-eksport-molochnoji-produkciji-syagnuv-rekordnih-pokaznikiv> (дата звернення: 02.09.2025)
13. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.09.2025)
14. Ціни на молоко-сировину тримають стабілізацію. *MilkUA.info*. 2025. URL: <https://milkua.info/uk/post/cini-na-moloko-sirovinu-trimaut-stabilizaciju> (дата звернення: 02.09.2025)
15. Під час XVI Міжнародного молочного конгресу обговорили майбутнє молочної галузі: виклики, інвестиції та інтеграція з ЄС. *MilkUA.info*. 2024. URL: <https://milkua.info/uk/post/pid-cas-xvi-miznarodnogo-molocnogo-kongresu-obgovorili-majbutne-molocnoi-galuzi-vikliki-investicii-ta-integracia-z-es> (дата звернення: 02.09.2025)
16. Держстат оприлюднив дані щодо кількості молокопереробних підприємств. *Спілка молочних підприємств України*. 2023. URL: <https://uadairy.com/derzhstat-oprylyudnyv-dani-shhodo-kilkosti-molokopererobnyh-pidpryyemstv> (дата звернення: 02.09.2025)
17. Рейтинг Кращих Виробників Молочної Продукції України від Ukrainian Business Award. 2025. URL: <https://uba.top/dairy-producers-in-ukraine> (дата звернення: 02.09.2025)

18. Молочний альянс. URL: <https://milkalliance.com.ua/> (дата звернення: 02.09.2025)
19. TerraFood. URL: <https://terrafood.ua/> (дата звернення: 02.09.2025)
20. ПрАТ «Комбінат «Придніпровський». URL: <https://www.zlagoda.dp.ua/about/> (дата звернення: 02.09.2025)
21. Danone. URL: <https://danone.ua/#danone> (дата звернення: 02.09.2025)
22. Люстдорф. URL: <https://www.loostdorf.com/ua/> (дата звернення: 02.09.2025)
23. Галичина. URL: <https://dostavka.galychyna.com.ua/> (дата звернення: 02.09.2025)
24. ПрАТ «Тернопільський молокозавод». URL: <https://pjsc.molokija.com.ua/> (дата звернення: 02.09.2025)
25. ПрАТ «Юрія». URL: <https://uadairy.com/prat-yuriya/> (дата звернення: 02.09.2025)
26. Сертифіковане органічне господарство "Старий Порицьк". URL: <https://porytsk.com/#rec120211815> (дата звернення: 02.09.2025)
27. Наше молоко. URL: <https://nashe-moloko.com/> (дата звернення: 02.09.2025)
28. Україна наростила молочний експорт в 2024 році. URL: <https://avm-ua.org/uk/post/ukraina-narostila-molocnij-eksport-v-2024-roci> (дата звернення: 02.09.2025)

References

1. State Statistics Service of Ukraine. (2024). *Production of main types of livestock products in 2024*. Kyiv: Derzhstat of Ukraine. <https://ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
2. Association of Milk Producers of Ukraine. (2024). *Analytical review of the milk and dairy products market for 2024*. Kyiv: AMP. <https://avm-ua.org> [in Ukrainian]
3. Donets, L. Ya., Rodina, O. V., & Kurbatska, L. M. (2024). Trends in the development of the milk market in Ukraine. *Problems of Modern Transformations. Series: Economics and Management*, (11). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-03-04> [in Ukrainian]
4. Stakhurska, S. V. (2023). Research on the dairy products market of Ukraine. *Journal of Strategic Economic Studies*, 2(13), 102–109. <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.2.11> [in Ukrainian]
5. Mozhelianska, A. (2023). Current trends and challenges of the dairy industry in Ukraine. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*, 4(96), 8–11. <https://doi.org/10.32782/bsnau.2023.4.2> [in Ukrainian]
6. Association of Milk Producers of Ukraine. (2025). *Milk map of Ukraine 2025: achievements despite losses*. <https://avm-ua.org> [in Ukrainian]
7. Ivashyna, L., Byshovets, L., & Oliferchuk, O. (2024). Dairy market in Ukraine: assortment and quality. *Innovations and Technologies in the Sphere of Services and Nutrition*, 4(14), 16–24. [https://doi.org/10.32782/2708-4949.4\(14\).2024.3](https://doi.org/10.32782/2708-4949.4(14).2024.3) [in Ukrainian]
8. Bondarenko, V., & Omelianenko, O. (2024). Milk market in Ukraine: threats and prospects. *Modeling the Development of the Economic Systems*, 2, 346–351. <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-48> [in Ukrainian]
9. Kozak, O., & Hryshchenko, O. (2022). Milk and dairy market: global development trends and prospects for Ukraine. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 308(4), 90–96. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-308-4-14> [in Ukrainian]
10. Agroberichten Buitenland. (2024). Dairy Industry in Ukraine: Challenges and Opportunities. (n.d.). openknowledge.fao.org/ams.usda.gov/agroberichtenbuitenland.nl
11. FAO. (2022). The impact of the war in Ukraine on agriculture and food security. Rome: FAO. <https://fao.org>
12. Agroportal. (2025). Empty storages: since the beginning of the year, dairy exports reached record figures. <https://agroportal.ua/publishing/analitika/komori-pusti-z-pochatku-roku-eksport-molochnoji-produkciji-syagnuv-rekordnih-pokaznikiv> [in Ukrainian]
13. State Statistics Service of Ukraine. (2025). <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
14. MilkUA.info. (2025). Raw milk prices remain stable. <https://milkua.info/uk/post/cini-na-moloko-sirovinu-trimaut-stabilizaciju> [in Ukrainian]

15. MilkUA.info. (2024). Future of the dairy industry discussed during the XVI International Dairy Congress: challenges, investments and EU integration. <https://milkua.info/uk/post/pid-cas-xvi-miznarodnogo-molocnogo-kongresu-obgovorili-majbutne-molocnoi-galuzi-vikliki-investicii-ta-integracia-z-es> [in Ukrainian]
16. The Union of Dairy Enterprises of Ukraine. (2023). State Statistics Service published data on the number of dairy processing enterprises. <https://uadairy.com/derzhstat-oprylyudnyv-dani-shhodo-kilkosti-molokopererobnyh-pidpryyemstv> [in Ukrainian]
17. Ukrainian Business Award. (2025). Ranking of the Best Dairy Producers. <https://uba.top/dairy-producers-in-ukraine> [in Ukrainian]
18. Milk Alliance. (2025). <https://milkalliance.com.ua/> [in Ukrainian]
19. TerraFood. (2025). <https://terrafood.ua/> [in Ukrainian]
20. PJSC “Prydniprovsky Dairy Plant”.(2025). <https://www.zlagoda.dp.ua/about/> [in Ukrainian]
21. Danone. (2025). <https://danone.ua/#danone> [in Ukrainian]
22. Loostdorf. (2025). <https://www.loostdorf.com/ua/> [in Ukrainian]
23. Galychyna. (2025). <https://dostavka.galychyna.com.ua/> [in Ukrainian]
24. PJSC “Ternopil Dairy Plant”.(2025). <https://pjsc.molokija.com.ua/> [in Ukrainian]
25. PJSC “Yuriya”.(2025). <https://uadairy.com/prat-yuriya/> [in Ukrainian]
26. Certified Organic Farm “Staryi Porytsk”. (2025). <https://porytsk.com/#rec120211815> [in Ukrainian]
27. Nashe Moloko. (2025). <https://nashe-moloko.com/> [in Ukrainian]
28. Association of Milk Producers. (2024). Ukraine increased dairy exports in 2024. <https://avm-ua.org/uk/post/ukraina-narostila-molocnij-eksport-v-2024-roci> [in Ukrainian]

<i>Отримано:</i>	09.09.2025	<i>Beérkezett:</i>	2025.09.09	<i>Received:</i>	09.09.2025
<i>Прийнято до друку:</i>	05.11.2025	<i>Elfogadva:</i>	2025.11.05	<i>Accepted:</i>	05.11.2025
<i>Опубліковано:</i>	17.12.2025	<i>Megjelent:</i>	2025.12.17	<i>Published:</i>	17.12.2025